

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRÁJER LAJOS.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 136. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hónap ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap déltől 5 órakor.

Péntek, június 18.

A magyar állattenyésztés.

— június 18.

A közelmúlt napokban sok szó esett Magyarországi állattenyésztéséről. A nemzetközi tejjgazdasági kongresszus, melyen a művelt világ majdnem valamennyi államának kiküldöttje résztvett, épügy alkalmat adott arra, hogy a külföld figyelmébe is állattenyésztésünkre irányuljon, mint a pompásan sikerült országos állatkiállítás, melyen mintegy négyezer kiváló példányt gyűjtöttek össze állatállományunkból. A kiállítást majd harmincezer ember látogatta s bizonyára mindannyian az elismerés hangján szóltak róla.

Nem véletlenül történt, hogy egy elsőrangú nemzetközi gazdasági kongresszus ugyanakkor ült össze Magyarországi fővárosában, amikor már állattenyésztésünk elvitathatlan föllendüléséről számolhatunk be.

A legutóbbi tavaszi összeírás szerint Magyarországon 6,446.477 darab szarvasmarha, 5,358.802 drb sertés és 7,872.742 darab juh volt. Az utolsó három esztendőben a szarvasmarhaállomány 16,4 százalékkal, a sertések száma 24,9 százalékkal, a juhoké pedig 17,5 százalékkal növekedett. Állatállományunk gyarapodása, a szarvasmarhákét nem tekintve, lépést tartott a kivitel erősödésével is, mert három év óta jelentékenyen többet viszünk ki a külföldre is, különösen juhokból.

Nem lehet ugyan tagadni, hogy mint egész Európában, így nálunk is, a gabonáraknak évekként elszűnt rohamos csökkenése a gazdákat is arra ösztönözte, hogy az állattenyésztésre nagyobb gondot fordítsanak, mert ez nagyobb jövedelmet ígér, mint a 6—7 forintos buza, de gazdáink iparkodása aligha üt ki oly sikeresen,

ha a földmívelési kormány maga is tudatában nem lett volna, hogy itt az idő, midőn az állattenyésztést erősebben föl kell karolnia és lépten-nyomon nem dolgozott volna irányítólag és támogatólag.

A ménésbirtokok, amelyek hazánk lóanyagát nagy sikerrel javítják, mint mintatelepek is nagyban szolgálatára vannak állattenyésztésünknek. Ezekben kívül földmívelésügyi kormányunk nemcsak az állattenyésztési szakközöket szaporította, amennyiben az új gazdasági felügyelők mellé külön állattenyésztési szakembereket is rendelt, hanem különösen az állategészségügy javára sokat tett az utóbbi években. Az állatorvosok jobb kiképzését épügy ebből a célból mozdította elő, mint az állatbetegségeknek fokozatos korlátozását azokkal a sokszor tulszigorúnak látszó intézkedésekkel, amelyeknek végső eredményekben mégis állattartó gazdáink látják hasznát.

Sokkal inkább érdekel azonban bennünket az, hogy állattenyésztési politikánk rendkívül sok gondot fordít épen a kisgazdák érdekeire s ebből a nézőpontból valóban korszerűnek lehet mondani, mert szociális jellege van.

A tejszövetkezetek alakítását és életben tartásához szükséges ellenőrzést a miniszterium közegei végzik. Ezek a szövetkezetek majdnem kizárólag a tejjgazdasággal is foglalkozó kisgazdák jövedelmét fokozzák. Hogy minő sikerrel, elég rámutatni, hogy az utóbbi három évben száz új tejszövetkezet alakult s az értékesített tejtermékek mennyisége is évről-évre hatványozottan nő.

A baromfitenyésztés fölkarolása szintén a kisemberek előnyére vált s ugyancsak sikerrel hozta be a miniszter

hazánkba a házinyulenyésztésnek piaci értékesítésre való üzését s indította meg a házinyulenyésztő szövetkezetek alakulását.

Kisgazdáink állattenyésztése körül azonban az utóbbi években legnyomasztóbb kezdett lenni a legelő hiánya. Épp ezért fordított újabban legnagyobb gondot a földmívelésügyi kormány a legelőügyre. A költségvetésbe 200 ezer koronát vett föl, hogy közlegelők szervezésére és javítására vállalt kölcsönök kamatterhében az állattartó kisgazdákat segítsék. Másrészt a havasi legeltetőket tejszövetkezetekben tömörítette állami befolyás alatt s itt a jobb teheneket fölújító gazdák a legelőbér levonása után 3 és fél hónapi idő alatt néha száz koronánál nagyobb nyereségre tettek szert.

Az 1908-ban alkotott állattenyésztési törvény oly nagyszabású kedvezményt biztosít a tenyészállatbeszerző kisgazdáknak, hogy a miniszter jelentékeny kamatsegélyben részesítheti őket az után a tőke után, amelyet ilyen tenyészállat beszerzésére kölcsönképp fölvettek. Apaállatok vételénél szintén kamat-, néha tőkesegélyt is nyújt a földmívelésügyi kormány.

A kisemberek lóanyagának a javítását célozza a népies tájfajták tenyésztése. E végből tájfajta-szövetkezetekben gyűjt össze a miniszter a lóartó kisgazdákat egyes vidékeken s a szövetkezetet minden eszközzel segíti, hogy az azon a vidéken elterjedt népies tájfajta lóanyag javíttassék. Ma már Mezöhegyes vidékén és Torontálban nem egy községben virágozik a tájfajta szövetkezet.

Akik megnézték az országos állatkiállítást, azoknak bizonyára föltűnt, hogy a nagyobb gazdaságok mellett nagy helyet

A „TORONTÁL” tárcája.

Pásztoróra.

Tiakkasztó nyári délután volt. A park pázsitzöngyei óriás smaragdokként csillogtak s a szökőkutak felszökkelő vizugarai gyémánt kévéket képeztek a napon, szivárványokat játszva.

Semmi sem látszott többé élni a perzselő napon, csak egy döngő légyraj a majdnem fekete mogyoró bokron; egyetlen falevél sem mozgott. A hőség átjárta a fakérget és a talajt, isteni csöndben.

Batardné kiment a szobájából, hol nem birt szenderegni és lement a szalonba. Különösen jól érezte magát ebben a tágas, hűvös helyiségben. A mint belépett, legott hűs levegő járta át a vállait, a nyakát s a kellemes érzés eme szókra fakasztotta:

— Ah, milyen jó itt!

Megállt a tükör előtt, majd egy hintaszékre heveredett és könyvet vett elő, mely azonban kevésbé érdekelte őt, mint himzett papucsai és finom bokái. Mozgatta egymásra rakott lába hegyeit és ábrándozni kezdett.

A mennyire vissza birt emlékezni, napjai ebben a kényelmes lakásban s a pompás parkban folytak le. Fiatalsága derűs volt és most a vörös, fáradt, komoly őszhöz hasonlított, illuziói elszálltak s mint a fák, leadta gyümölcseit.

A szerelem nem igen mosolygott rá Batard ur mellett, kinek tizenhét éves korában a neje lett s kit a lovak, a kártya, egy opera-diva már házasságuk második évében elragadtak tőle.

Két fia volt egész világa, derék jó gyermekek, kik azonban amint felnőttek, szerető anyjok nagy szomorúságára utánozták az apjuk izlését a lovak, fegyverforgatás, a vadászat és a kártya iránt. A szegény anya keserűséggel látta, hogy férfiak válnak belőlök, hasonlóak a többiekhez.

Olvadni próbált . . . majd letette a könyvet s a zongorához ült. Egy percig sétáltatta ujjait a hideg billentyűkön és játszani kezdett. A zongora nem egyszer megvisszolta. A panaszos hangok, melyek azonban most feltörték a hangszertől, mely felindulást keltettek benne; félbeszakította a játékát s kezét a halántékaira szoritva, újra ábrándokba merült. A hurok halkan rezegtek s lelke céltalanul kalandozott, maga sem tudta, minő vágyak vonzzák.

A komorna lábujjhegyen jött be és ő várta, hogy megszólítsa.

— Asszonyom . . . Torne ur van itt . . . tisztelőtét kívánja tenni.

Batardné kábultan nézett maga elé.

— Jean ur? kérdezte.

— Igen . . . igen, Jean ur!

— Vezesse be, istenem!

Míg a komorna a látogatóért ment, Batardné közeledett a tükörhöz. Szépnek, fiatalnak találta az arcát.

— Mi haszna! sóhajtott.

Torne Jean már meghajította magát s mint szokta, megcsókolta a nő ujjait. Az első banális frázisok közben elgondolta magában Batardné, hogy ez a finom fiatal ember sokban hasonlít az ő fiaihoz, a kikre ő még mindig annyira büszke.

— A fiaim bizonyára sajnálni fogják, hogy nem vártak önre még egy küssé, de már kilovagoltak az apjokkal.

A társalgás megakadt. Torne a cipői hegyét nézegette s idegesen gyűrögette a keztyűit, melyeket levett. Majd hirtelen felkelt és küssé remegő hangon:

— Oh asszonyom! El szeretném mondani . . .

Batardné tisztában volt ezzel a hanggal. Körülrajongták őt is és a férfiak szerelmi diplomáciájának csak egy pár kifejezése van.

— Mondja, Jean . . . Hát olyan nehezen megy?

Anyai érzület fogta el, feledte harminckét évét; egy nyájasabb mosoly, mint a legjobb szavak, mely a szívében született, még nagyobb zavarba hozta Torneot.

— Meg fogom haragítani nagysádat . . . Nem akarnám, hogy . . .

— Én majdnem öreg mama vagyok . . . Az én koromban mindent meg lehet hallgatni türelmesen . . . Gyónjon meg, Jean.

Félt, hogy észre ne vegye a fiatal ember a ruhájú csipkéjének a reszketéséből a zavart, a melyben volt, a szegényt s az eddig még soha el nem követett botlás kíváncsiságát.

Minden ingott a szeméi előtt és amint lehunyta szempilláit, ellenállhatlan szédület ragadta magával a kéjek hullámaiban.

— Ne nevéssen ki . . . Az még kegyetlenebb lenne . . . Oh, már olyan régen . . . Végre . . . ime . . . Én szeretem nagysádat!

Batardnének elszorult a keble eme remélt szókra. Legyőzött szemérme viaskodott benne a vétkes öröm késői éhségével s megdöbbenve nézett a fiatal emberre.

— Oh, Jean! . . . — sóhajtotta.

Torne térdre ereszkedett előtte, hogy bocsánatot kérjen s az ügyetlen cherubin ügyességével olyan jól átfogta a derekát, hogy a nő nem is védekezett, megfogta a fiatal ember fejét magához vonta és sirva fakadva, örülten csókoltgatta.

— Én kis Jeanom! . . . Maga nem tudhatja, mi megy végbe bennem . . . Szegyenlem magamat . . . ez nincs helyén . . . és én nagyon boldog vagyok! . . . Ne szeressen engemet, Jean! . . . Én vén mama vagyok. Ugy-e, nem folytatja tovább? . . . igérje meg!

És szerelmes mozdulataival bátorította őt, az intelmekkel szemben, melyekből az ajkai ki nem fogytak. És Torne elgondolta magában: „Gyorsabban ment, semmint gondoltam”; és hogy meggyőződjék róla, szabadon tapogatta a szűzi, lázas zokogástól rázott testet.

Batardné folytatta:

— Ön kitalált engemet . . . Az én életem nem volt boldog . . . Nem értettek meg . . . még a fiaim sem. Ez azonban nem ok rá, hogy rossz utra térjek! . . .

— Én szeretem nagysádat!

— Ne ismétlje ezt többé, Jean . . . Nagy fájdalmat okoz nekem vele . . . Eszembe juttatja

foglaltak el ott — a kisgazdák kiállított állatai is. Ha állattenyésztésünk mai irányja megmarad, ugy ez a jelenség nem lesz egyszerűen felőlő dolog, hanem állandó járuléka mezőgazdaságunk fejlődésének. A magyar állattenyésztés újra elfoglalja régi helyét a világversenyben s ebben előnyös részük lesz a kisenbereknek is.

HIREK.

Tájékoztató.

A fürdő (telefon 118. sz.) minden nap reggeli 6 órától kezdve az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden hétfő, szerda és pénteken déltől 3/45 óráig délután. Ugyanazon napokon este 5-től 7 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt óráig. A kádfürdő reggel 6-tól este 7-ig nyitva marad. Zuhanyfürdő minden nap délután.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva van mindennap d. u. 5 óráig este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon d. u. 2 óráig este 10-ig.

Június 29. Lloyd-társulat közgyűlése.
Július 12. közigazgatási bizottság ülése.

— **Kinevezés.** A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter Husztik Teréz, a kiszombori „Emilia” ovodánál működő okl. kisdodovonót, a kiszombori állami kisdodovához kisdodovónóvé nevezte ki.

— **Az ipariskolai igazgatói állás.** Mint értesülünk, a nagybecskereki iparos-inasiskola érdeműs igazgatója, B a a d e n Károly megválik ezen állásától, melyet az intézet alapítása óta lelkes hivatásként és ügybuzgósággal viselt. A kir. tanfelügyelő a legnagyobb sajnálattal vette tudomásul Baaden Károly lemondását és felhívta a felügyelő-bizottságot, hogy ezen állásra augusztus hó második felében hirdessen pályázatot. A választást a jövő tanévben fogják megjelteni a tanfelügyelő elnöke alatt. Ennek megtörténtéig a kir. tanfelügyelő az igazgatói teendők ellátásával W é g l i n g István helybeli állami iskolai igazgató-tanítót bízta meg.

— **Jóváhagyott alapszabályok.** A m. kir. földmívelési miniszter a délvidéki földmívelők gazdasági egyesületének nagyjécsai községi egyesületének alapszabályait jóváhagyta. — Jóváhagyta továbbá a m. kir. belügyminiszter a hertelendyfalvai földmívelői kör és a hertelendyfalvai függetlenségi kör alapszabályait.

— **A VHOSZ közgyűlése.** A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége június 23-án tartja rendes évi közgyűlést a Badacsony-hegy tetején, a szabadban. A közgyűlést a szövetség három napos balatoni kirándulással kötötte össze. A hirlapírók fölkeresik Siófokot, Balatonfüredet, Keszthelyt és Badacsonyt. A hirlapírók fogadását és a három napos balatoni utat O v á r y Ferenc országgyűlési képviselő, a Balatoni Szövetség

a koromat . . . egy egész elvesztett életet . . . Legyen a gyermekem, a fiam maga is . . . olyan, amilyenek én az enyéimet szeretném, Jean . . . Ne, ne . . . hagyjon! . . . Később talán megvethetne . . . Oh, milyen fájdalmat okoz nekem! . . . Jean! . . . Jean! . . .

Torme elmondta a szerelmét, néma imádatát, fiatal lelkének ezt az egyetlen érzését, mely minden tettét irányította.

— Olvastam a könyveket, melyeket láttam, hogy nagyság olvas . . . játszottam a darabokat, melyeket szeret . . . Elloptam egy zsebkendőjét . . . ezélt két évvel . . . egy szalagot . . . egy virágot . . . Gondosan elzártam mind s esőkolgatom minden este. Ne nevessem! . . . A nagy szerelem érleli a szívet . . . Az enyém már egykoru magával . . . Szerettem magát! . . . Nem bánhat velem gyermekként! . . .

— Hallgasson Jean! . . . Mindenre kérem! Jean! . . . Oh, barátom! Oh, kicsikém . . . kis Jeanom! . . . Haza térnek, Jean . . . Nem szabad, hogy együtt találjanak bennünket, itt . . . A hőség megszűnt . . . Menjünk, tegyük egy sétát a parkban . . .

Torme nagy vakmerőséggel hagyta rá:

— Mindent, amit kívánsz, édesem!

Batardné első pillanatra megütközött rajta, majd nagyon boldognak érezte magát. Felnyitotta a szalon kertre nyíló üveges ajtóját és kiléptek.

— Oh, milyen pompás! Milyen felséges! . . . édes Jeanom!

A fiatal ember kevésbé lírikus volt. Mosolygott s egy rózsaszínű szalagra mutatott, mely a Batardné vállfűzőjéből kikandikált, miközben hanyagul megjegyezte:

— Hozza rendbe az öltözkését, kedves barátom; a vállfűzője! . . .

Az ebédnél Batard ur bókot mondott a nejének szép kinézéséért, a szeméből kisugárzó vidámságáért. Batardné a férjére nézett, míg térdre az asztal alatt a Tormeval találkoztak és imádkozta a Torme sugárzó fiatalságában visszahódított ifjúságát.

Paul Aréne.

elnöke és Révész Sándor győri szerkesztő készítik elő. A közgyűlésen, amelyre eddig 250-en jelentkeztek, Száva Gyula elnököl, a főtárgyat jelentést Palócz László terjeszti elő. A ujságírók a közgyűlés napján Keszthelyen jótékony közművelődési célra matinét rendeznek.

— **A gör. kel. szerb egyházból.** Mint Temesvárról jelentik, hétfőn, e hó 24-én veszi kezdetét a temesvári görög keleti szerb egyházmegye közgyűlése. A közgyűlést délelőtt 9 órakor ünnepi istentisztelet nyitja meg, amelyen a misét dr. L é t i c s György püspök pontifikálja. A közgyűlés első tárgya: a megbízó levelek átvizsgálása. Ezután egy alelnök megválasztása következik, majd a különböző bizottságok terjesztik elő jelentéseiket. Az új ciklusra vonatkozó bizottságok megalakulása után kisebb jelentőségű belső ügyek elintézése kerül napirendre.

— **Iskolai rajzkiállítások.** Holnap nyílik meg a nagybecskereki főgimnázium rajzkiállítása, a melyen közszemlére teszik ki az egyes osztályok tanulóinak rajzeit és festéseit. Az idei rajzkiállítás már annyival is inkább érdekesebb, mert Streitman Antal, a főgimnázium jeles rajztanára egy fontos ujtást léptetett életbe, amely abból áll, hogy minden a természet után felvett rajz vagy festmény mellé kiállítja az illető tárgyat, amelyekről a rajzok készültek s így a közönségnek alkalma lesz megbírálni, hogy a rajzolónak mennyire sikerült a rajzban vagy festésben az eredeti természetet utánozni. A tanulók munkájáról csak az elismerés hangján szólhatunk, minden tulás nélkül, mert a kiállított rajzok izlésről, ügyességéről tesznek tanúságot s midőn elismeréssel szólunk a diákok munkájáról, legteljesebb dicsérettel kell megemlékeznünk elsősorban Streitman Antaltól, aki a rajzoktatás terén országosan ismert kiváló sikereit ezuttal is csak növelte.

A másik rajzkiállítás a helybeli áll. polgári iskola rajzkiállítása, amely már ma nyílt meg. Itt az egyes rajzok osztályonként vannak csoportosítva s így szembevetőd az a határozott fejlődés, mely a különböző osztálybeli tanulók rajzai között tapasztalható. Itt is igen csinosak a természet utáni rajzok és festések s különösen a IV-ik osztály tanulói állítottak ki igen dicséretes munkákat. A mértani és mint utáni rajzok szintén szépek és izlésesek s a kitűnő oktatásért itt Szalaváry Ede rajztanárt illeti meg az elismerés. A rajzkiállítás mindkét intézetben reggeli 9 órától délig és délután 2-től 4 óráig van nyitva a közönség számára.

— **Aratási szabadság a katonáknak.** Mint ismeretes, a honvédelmi miniszter a hadügyminiszterrel egyetértőleg megállapodásra jutott, hogy az idén a tényleges állomány legénység egy részének kivételében három heti aratási szabadságot adnak. Az erre vonatkozó rendelet már hozzánk is leérkezett s annak értelmében a szabadságos idejét a katonai parancsnokság a közigazgatási hatósággal, esetleg a gazdasági egyesülettel egyetértőleg állapítja meg.

— **Pályázat ipari jutalomdíjra.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által a kamara kerület (Temes, Torontál és Krassó-Szörénymegye) részére létesített 7, egyenkint 100 (egyszáz) koronát kitevő jutalomdíjra. A jutalomban részesülhetnek az oly ipari, illetve gyári üzemből munkában alkalmazottak, akik a következő minősítéssel bírnak: 1. Magyar állampolgárság. 2. Tényleges ipari munkában való állandó alkalmaztatás. 3. Legalább 15 évi megszakítás nélküli működés ugyanazon iparvállalatnál (anoncévek beszámíthatók), évadhoz kötött ipari munkában közműves, stb. alkalmazottaknál a teljesen betöltött évadok teljes évekként értékelnek tekintetnek. 4. A rendes munkabér, vagy munkakereset évi összege a bejelentés évében 2000 koronát meg nem haladhat. Mindazon feltételek teljesítése hiteles okiratokkal, esetleg a munkakönyvvel, vagy annak hiteles másolatával bizonyítandók. A kerületbeli (iparosok és gyárosok) ennél fogva felkéretnek, hogy legkésőbb ez év június hó 28-áig azon munkasajkjokról, akik a fentiek szerint a szövegben foglalt jutalom odaítélésére ajánlhatók, az említett bizonyítékok bemutatása mellett az illetékes ipartestület útján tegyenek jelentést a kereskedelmi és iparkamarához. Tájékoztásul megjegyezzük, hogy a jutalom s az erről szóló elismerő okmány karácsony táján fog az illető munkásnak ünnepélyes módon átadni. A beadványok és mellékletek bélyegmentesek.

Az epeutak megbetegedéseinek a legkiválóbb orvosok már évtizedek óta a Ferenc József-kaseróvizet erőteljes és természetes oldó erejénél fogva a legkitűnőbb eredménnyel rendelik. Napenkénti adag: 1 pohárral, felmelegítve reggel éhgyomorral veendő. 196.68

— **Talált pénzárca.** A Nicki-utcában tegnap egy barna bőrpénztárcát találtak kisebb összeggel. Az igazolt tulajdonos a tárcát átveheti szerkesztőségünkben.

— **Minden a helyén.** — Egy ur hónapos szobát keres. Három napi járkálás után talál is egyet, amely az anyére való volna. Megkérdi hát a háziasszonyt:

— Mondja csak kérem, van az ágyban poloska?

— Hát hol legyen? — Vág vissza az asszony.

— **A fürdés áldozata.** Mint Pancsováról írják, B a n d u r Sztankó ottani inasgyerek a napokban a Temesben fürdött. Egyszerre a víz sodra elkapta s a mély vízbe rántotta. A gyerek nem tudott uszni s így belefullt a vízbe.

— **A Liniment Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller** igazi népszerű házi szer lett, mely számos családban már sok év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, köszvény, csúznál stb.-nél a Linimenttel való bedörzsölések minden fájdalomcsillapító hatást idéznek elő; sőt járványkórnál, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Linimenttel való bedörzése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő házi szer jó eredménnyel alkalmaztatott bedörzölésként az influenza ellen is és üvegekben: a 80 fill., 1 kor. 40 fill. és 2 kor. a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan: Richter-féle Horgony-Linimentet (Horgony-Pain-Expeller) kérni, valamint a „Horgony”-védjegyre és Richter cégjegyzésre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni. 2—4.2

Művészet, irodalom.

* **Polgár Pancsován.** Mint Pancsováról jelentik, Polgár Károly, a délvidéki színkerület igazgatója e héten június 15-én kezdte meg előadásait Pancsován a Hungaria-szálloda nyári helyiségében. A pancsovai lapok nagy elismeréssel szólnak Polgár társulatáról, csak sajnálják, hogy a társulat ilyen későn megy Pancsovára, amikor az értelmiség nagyrésze távozóban van.

* **A „Zenélő Magyarország”** közkezdelt zene-műfolyóirat most megjelent 385. füzetéje újra a legjobb és legkedveltebb zongorajátszókat közli és pedig: I. Váradilike a Király színház új primadonnájának bájos daljándonságát. Schäfer-Szepessy „Szeress, szeress ne hiteges” című dalát. II. Goetz H. „Makrancos hölgy” operájának egyvelegét, a Magy. kir. operaház legutolsó újadását. III. Csanády-Szepessy „Morzsika csárdás” (Virágos kert a szívem). Egy tüzes, talp alá való csárdást a javából. (Mindem művelt család asztalának egyik legelőkelőbb ékesége e házi program, mely a lelki hangulatok legfinomabb tonusában tartva az ábrándos, hófehér leányzókat a táncos szalonteremig és nótás ebédelőig a legizibb tetszésre találhat. Szinte ajándékszamba menő jutányosan jut a zeneértő közönség a „Zenélő Magyarország” minden számához, mert ennyi pénzért — 12 korona évi előfizetésért — csak 2—3 kottát kapna — itt mintegy 120 darabot kap az előfizető a nevesebb hazai és külföldi zeneszerzők legszebb szerzeményeiből. Előfizetheti a július elsején meginduló XVI. évfolyam II-dik félévére, valamint az előző évnegyedekre is a Zenélő Magyarország (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatala Budapesten, VIII., József-körút 11. szám. Félévre az előfizetés 6 korona. Ezért az előfizető 11 füzetet s karácsonykor egy 40—50 oldal tartalmu gyönyörű karácsonyi albumot kap. Az eddig megjelent 385 régebbi füzetekből 60 különféle összeállítású, 30—30 zeneoldal terjedelmű mutatófüzeteket adtunk ki. Ilyen füzet 8—10 korona bolti áru zeneművet tartalmaz s füzetét 60 filléjjel hoztuk forgalomba. Ezekről részletes prospektust, ugy egyéb zeneművekről árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve. Mutatófüzeteket pedig 60 fillér levélbélyeg beküldése ellenében küld: a Zenélő Magyarország kiadóhivatala Budapest, VIII., József körút 11. szám.

Törvényték.

§ **Sikkasztó rokon.** Hirst Borbála pancsovai lakos 1 05. év március havában átadott a sógoranjának egy 1840 koronáról szóló betéti könyvecskét azon megállapodással, hogy azt őrizze meg és az időközönként a kezeihez szolgáltatandó összegeket is ezen könyvecskére a pancsovai népbankban helyezze el. Öv. Hirst Borbála — így hívták a sógorasszonyt is — azonban a pénz saját céljaira fordította; a betétből kisebb-nagyobb összegeket elvett, sőt 1906. évben megbízójának nevére reáhamisította egy 100 koronás váltóra és azt a pancsovai népbanknál értékesítette. A károsult rokon feljelentést tett özvegy Hirst Borbála ellen és a pancsovai kir. ügyészség vádat is emelt ellene a btkv. 355. §-ában meghatározott sikkasztás és a btkv. 401. §-ában meghatározott magánokirat-hamisítás büntetése miatt. A törvényték a tolvaj-rokont két esztendői fegyházra ítélte. A temesvári királyi ítélőtábla tegnap foglalkozott az ügygel és ezt a büntetést leszállította egy évi börtönre.

TÁVIRATOK

A válság.

A miniszterelnök nyilatkozata.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata) Politikai körökben ma Wekerle Sándor miniszterelnöknek egy állítólagos nyilatkozatát kolportálják. E híresztelés szerint ugyanis a miniszterelnök azt mondotta volna, hogyha nem lehet hatvanhetes alapon kormányzó többséget teremteni, akkor a király engedni fog a függetlenségi párt kívánságainak. Az ősszel ugyanis a monarchiára nézve olyan nagyfontosságú katonai és pénzügyi kérdések lesznek aktuálisak, amelyeknek elintézése elkerülhetetlenül szükséges s ezért a király nem tehet egyebet, mint hogy a függetlenségi pártnak mint parlamenti többségnek engedjen.

A miniszterelnöknek ez az állítólagos nyilatkozata politikai körökben általános feltűnést kelt, de nem hiszik, hogy Wekerle tényleg mondotta volna ezeket s bizonyosra veszik a cáfolatot.

Minisztertanács.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Politikai körökből eredő híradás szerint hétfőn délelőtt minisztertanács lesz, melyen a kormány tagjai a válsággal, de különösen a jelenlegi kormány végleges felmentésének ügyével fognak foglalkozni.

A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint híre jár, Wekerle Sándor miniszterelnök a hétfői minisztertanács után még aznap este vagy legkésőbb kedden reggel Bécsbe utazik a királyhoz kihallgatásra. A kihallgatáson a miniszterelnök a kormány végleges felmentését fogja sürgetni.

Lukács László akciója.

Budapest, június 18. (A „Torontál” ered. távirata.) A válságban ma is még Lukács László megbízatása áll előtérben. Lukács László kijelentette, hogy a kibontakozásra irányuló munkája még nincs befejezve s hogy az uralkodótól újabb megbízást nyert a kibontakozás megkísérlésére. Állítólag azt mondotta volna Lukács, hogy akcióját a banksoport rokonszenvenesen fogadja s a sikernek legfőbb akadályát az, hogy a jelenlegi kormány még hivatalban van.

Justh Gyula is nyilatkozik Lukács akciójáról s azt mondotta, hogy ő és hívei hajlandók az általános választói jog alapján hozzájárulni Lukács kibontakozási terveihez, az önálló bank létesítése határidejének kurta kitolásával.

Budapest, június 18. (A „Torontál” ered. táv.) A függetlenségi párt hivatalos lapja megállapítja, hogy a Lukács László előterjesztéseinek Kossuth Ferenc részéről való visszautasítása nem tisztán Kossuth Ferenc egyéni ténye, hanem az általa összehívott pártvezetőség határozata. Mert Kossuth Ferenc mint a függetlenségi párt vezére, mint minden hasonló kaliberű kérdésben, úgy ebben is, súlyt helyezett arra, hogy pártjával teljes egyöntetűségben, teljes harmóniában és egyetértésben járjon el.

Emlékirat a trónörökösöz.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint a „Magyar Hírlap” jelenti, egy magyar államférfi, akinek az ország sorsának intézésében egyszer már igen jelentékeny része volt, jelenleg azonban a koalíciós pártokon kívül áll, emlékiratot terjesztett Ferenc Ferdinánd főherceg, trónörökös elé, a melyben a válságból való kiutat jelöli meg. A „Magyar Hírlap” ezt az emlékiratot szó szerint való szövegében közli s értesülése szerint egyes politikusoknál tapogatózások folynak most az iránt, hogy ennek a kibontakozási tervnek talaját előkészítsék.

Az emlékirat szerint most van a legalkalmasabb időpont, hogy a hatvanhetes elemek koncentrációjával és a nyegvennyolcas párt mérsékeltabb elemeinek támogatásával egy oly kormány és párt alakíttassék, mely nyíltan hatvanhetesnek vallja magát.

E pártnak közjogi és közgazdasági alapelveit az 1867: XII. törvények szellemében az emlékirat 7 pontban összegezi, amely pontok főbb vonásokban a következőket tartalmazza: A magyar szent korona országai, mint elválaszthatatlan egység és az osztrák örökös tartományok, mint elválaszthatatlan egység, két, egymástól teljesen független állam, amelyek a pragmatika szankció értelmében közös uralkodó alatt, annak egységes és elválaszthatatlan birtoklásában vannak. — Mindegyik állam önállóan intézi befelé az állam összes ügyeit, önállóan állapítja meg céljait és alkalmazza a célravezető eszközöket és a másik állam lojálisan tartózkodik minden cselekménytől, amely az illető államot e tekintetben korlátozhatja, befolyásolja vagy zavarja. — A külügyi képviselő és a védelem közös, mind a két intézmény azonban kell, hogy szolgálja mind a két állam állami céljait is, minélfogva az érdekek összeegyeztetése a paritás alapján kell, hogy történjék. — Mind a két állam önálló gazdasági egység is, azonban a közös uralkodó alatt egy elvont magasabb monarchikus egységben folyó élet és a beláthatatlan időkre terjedő védelmi és harci szövetség első sorban egymástól követeli meg a gazdasági érdekek teljes és lojális méltánylását. — A gazdasági közösség két érdekszférára oszlik. És pedig keleti, azaz magyar és nyugati, azaz osztrák érdekszférára. — Az érdekszférákra való felosztás célja az, hogy mindegyik állam a neki megfelelő ős foglalkozási és ipari termelésben és a termelés értékesítésében, lehetőleg szabad fejlődést nyerjen és a két állam termelése és az értékesítés ne egymást bénítsa, hanem kiegészítse.

Azzal végződik az emlékirat, hogy e program érdekében kívánatos volna, hogy Ausztriában is oly kormány alakíttassék, amely az ügyek kölcsönös intézésének hasonló lojális szándékától át van hatva és hogy a lojális szándék mind a két állam parlamentjéből a lehetőleg azonos trónbeszédre adandó válaszban lehetőleg egybehangzóan kifejezésre is jusson.

A német császár és az orosz cár találkozója.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Berlinből sürgönyzik, Vilmos német császár és Miklós orosz cár találkozója a finn vizeken a szokásos meleg szívélyességgel történt meg tegnap. Még tegnap délután a „Standard” yachton az orosz cár nagy ebédet adott a német császár tiszteletére, ma pedig a német császár ad ebédet a Hohenzollern yachton az orosz cár tiszteletére. A tegnapi ebéden az uralkodók pohárköszöntőket mondtak, amelyekben kiemelték a két állam közötti barátságos viszonyt s hangoztatták, hogy törekvéseik odairányulnak, hogy az európai béke megőriztessék és megerősítettessék. A német császár kíséretében Schoen államtitkár, az orosz cár kíséretében pedig Stolypin és Iswolsky van jelen. A német császár holnap visszautazik Berlinbe, míg az orosz cár családjával együtt néhány napig még a tengeren üdül s 26-án Stockholmba utazik.

A törökországi helyzet.

Budapest, június 18. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, az ottani török nagykövetség megcáfolja azokat a híreket, mintha Abdul Hamid exszultán kíséreltet tett volna arra, hogy Szalonikiból megszökjék.

Egy konstantinápolyi távirat jelenti, hogy az országban a nyugalom egyre fokozottabban erősödik s nincs semmi ok arra, hogy valami nagyobb rendbontástól tartani kellene.

Határidő üzet.

Budapest, június 18. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre) 27-16 — —
Rozs (uj) 20-42 — —
Zab (uj) 15-56 — —
Tengeri (juliusra) 15-48 — —
Tengeri (uj) 14-20 — —

Közgazdaság.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskereken 1909. évi június hó 18-án megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 klgr.	15.—	korona
kétszeres		9.—	
rozs		10.—	
árpa		8.—	
zab		7-80	
kukorica		7-20	
repce		7-80	
széna I.		12.—	
„ II.		8.—	
szalma I.		5.—	
„ II.		5.—	
burgonya 1 klgr.		—10	
disznóhús I.		1.80	
„ II.		1.70	
marhahús I. 1 klgr.		1.46	
„ II.		1.40	
borjúhús I.		1.80	
„ II.		1.36	
juhús		1.04	
zsir		1.60	

Értéktőzsde.

D é l i t ő z s d e.		Utótőzsde zárlata.	
Osztrák hitel	640.25	Magyar hitelrészv.	752.75
Magyar hitelrészv.	752.25	Osztrák hitelrészv.	640.25
Magyar koronajár.	93.05	Allamvasut	731.25
Leszámitolóbank	482.—	Rimamurányi vmű	575.50
Jelzálogbank	436.50	Leszámitolóbank	482.—
Rimamurányi vmű	575.50	Jelzálogbank	436.50
Allamvasut	731.—	Közuti vasut	562.—
Városi villamos	269.—	Városi vasut	269.—
Közuti vasut	561.50	Koronajáradék	93.05

Szerkesztői üzenetek.

S. Gy. Nagybecskerek. Sajnáljuk, de tisztelet-példánnyal nem szolgálhatunk.

Nem közölhetők: Vihar után. — Feleségemnek. — Csath Feri házassága. — Keresem a boldogságot.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1909. május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 28 p.
Pancsováról: délután 5 óra 15 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5-50 óra
Szegedről: (motorkocs) d. e. 9 óra 47 perc.
Bdapuest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p. délután 4 óra 10 perc, este 9 óra 02 perc.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (motorkocs) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 15 p.
Temesvár, Versecz, Autaltalva—Pancsova és Alibunárra reggel 3 óra 33 perc.
Zombolyára. (keskenyvágányú vonal) reggel 2 óra 26 p. délelőtt 11 óra 55 p., délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

HÁZ-ELADÁS.

A Buza-téren levő, Gligorijevity

János tulajdonát képezett ház

és beltélek előnyös feltételek

melllett szabad kézből

eladó, vagy bérbeadó.

Ugyanott egy üzlethelyiség a

hozzátartozó lakással és 2 kisebb

lakás azonnal haszonbérbe

kiadandó. — Felvilágosítást ad

a Szerb takarékpénztár részvényt.

15241/1909. sz.

Torontálvármegye alispánjától.

Versenytárgyalási hirdetés.

A vármegye székházának és a megyei közkórházaknak 1909/1910. évi

tüzelőanyag szükségletét

biztosítani óhajtván, felkérem a szállításra vállalkozókat, hogy ajánlataikat **f. évi július 2-ának déli 12 órájáig** nyújtsák be nálam.

Elkéselt, távirati, utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A beérkező zár ajánlatok hivatalomban július hó 2-án d. u. fél 1 órakor fognak bizottságilag felbontatni, amely alkalmal az érdekeltek megjelenhetnek.

A kiirt tüzelőanyagra egész teljében, de külön a szénre és külön a faszükségletre is lehet ajánlatot tenni.

Csak szabályszerűen kiállított és sértetlen borítékban, pecséttel lezárt ajánlatok vétetnek figyelembe.

Az ajánlat borítékára kívül a következő záradék vezetendő:

„Ajánlat a 15241/1909. alispáni számra tüzelőanyag szállítása tárgyában.“

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5%-a teendő le a nagybecskereki kir. adóhivatalba készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban. A letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Az ajánlat egységárák mellett teendő meg.

A szállítása ajánlatnak a megyei székházépületbe, illetve a kórház udvarába kell szólnia.

Ajánlattevők a végleges döntésig ajánlataikkal kötelezettségben maradnak.

Ezen hatóság előtt ösmeretlen ajánlattevők kötelesek megbízhatóságukat és szállító képességüket ipar- és kereskedelem kamarai bizonyítvánnyal igazolni.

A szállítandó tüzelőanyag legkésőbb augusztus 31-ig helyszínén átadandó. Az átvételt a megyei székházban a gépház-felügyelő, a kórházakban a gondnok eszközli.

Az ajánlatok közötti szabad választás jogát fentartom.

Az ajánlat a 83.000/1907. sz. Bm. rendelet 18. §-ában jelzett mintán 1 kor. bélyeggel ellátva teendő.

A szállítandó tüzelőanyag szükséglet a következő:

1. A megyei székházba 2800 mm. aninai darabos kőszén;
2. a törökkanizsai közkórházba 3 vagon aninai kockaszén és 2 vagon bükk hasábfá;
3. a nagybecskereki közkórházba cirka 1500 mm. légszuszpirszén, 600 mm. aninai kocka kőszén és 288 köbm. bükk hasábfá.

Itt esetleg kevesebb szükséglet lesz, mert a fűtési rendszer átalakítása tervbe van véve. Ez okból ezen kórháznál a közölt szükséglet csak megközelítő;

4. a zombolyai közkórházba 8 vagon aninai kőszén és 8 vagon bükk hasábfá;

5. a nagyikindai közkórházba 13 vagon aninai kőszén és 13 vagon bükk hasábfá.

Az egységáráknak a helyszínére való befuvarozás és lerakás költségeit is magában kell foglalniok.

Nagybecskerek, 1909. évi június 16.

Jankó,
alispán.

590-1.1

ETTI TÓDOR-FÉLE EDDA-LISZT	
Egy a természetben található, savmentes, kizárólag a legnemesebb pálmák és maniok-növények szerveiben előforduló tápanyagból készült s a legideálisabb, legfinább és legegészségesebb	
tápanyag csecsemők számára.	
Beható tanulmányozás és próbák után számos előkelő bécsi orvos és gyermekorvos által ajánlva.	
Kapható Nagybecskereken:	
Rósa Béla és Deutsch Márton kereskedéseiben, továbbá Fleiner Aladárnak „A fehér macská”-hoz címzett fűszerkereskedésében.	

588-3.1

2340/1909. sz.

593-3.1

Pályázati hirdetés.

A tomasováci **körorvosi állásra** pályázatot hirdetek.

Az orvosi kört Bótos, Orlovát és Tomasovác községek alkotják Tomasovác székhelyvel.

A körorvos évi fizetése 2400 korona, szabad lakás és 2 öl tüzifa; nappali látogatásért 1 kor., éjjeli látogatásért 2 kor. látogatási-díj és Tomasovác községben a husszemle után szedhető díjak.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtván, hogy pályázati kérvényüket, az 1908: XXXVIII. t.-c. 7. §-ában előírt minősítésüket igazolva, hozzám **ez évi július 15-ig** nyújtsák be.

A választást a pályázatok beérkezése után fogom kitűzni s erről a pályázókat ki fogom értesíteni.

Antalfalva, 1909. évi június hó 15.

Zsiros, főszolgabíró.

Aradon a „FEKETE SAS” szálloda, kávéház, étterem kiadó.

594-2.1

Közelebbi felvilágosítást ad
Dr. TOLNAI JÁNOS ügyvéd, Arad.

5223/909. sz.

Mokrin község előjáróságától.

Pályázati hirdetmény.

Mokrin községénél lemondás folytán az **iktatói, egy végrehajtói** és egy **díjnoki állás** lévén üresedésben. Felhivatnak mindazok, kik ezen állás egyikét elnyerni óhajtván, hogy eddigi alkalmaztatásukat, szakavatottságukat és nyelvismeretüket igazoló okiratokkal felszerelt kérvényeiket **e hó 25-ig** Mokrin község előjáróságánál okvetlenül adják be.

Az iktató fizetése napi 2 kor. 50 fill., a végrehajtó szintén 2 kor. 50 fill., míg a díjnok fizetése pedig napi 2 kor., mely havi utólagos részletekben lesz a községi pénztárból folyosítva.

Mindhárom állás állandó, kinevezés útján töltetik be és f. évi július hó 1-ére már elfoglalandó.

Az iktatói és a végrehajtói állásra pályázóktól szakavatottság, szép írás és a hivatalos magyar nyelven kívül a szerb és német nyelv bírása kívántatik meg és a végrehajtói állásra pályázók közül azok részesülnek előnyben, akik az adóügyi ben jártasságot is igazolják.

A díjnoki állásra pályázók által pedig szintén jó írás és az adóügyi ben némi jártasság igazolandó.

Mokrin, 1909. évi június hó 12.

586-3.3

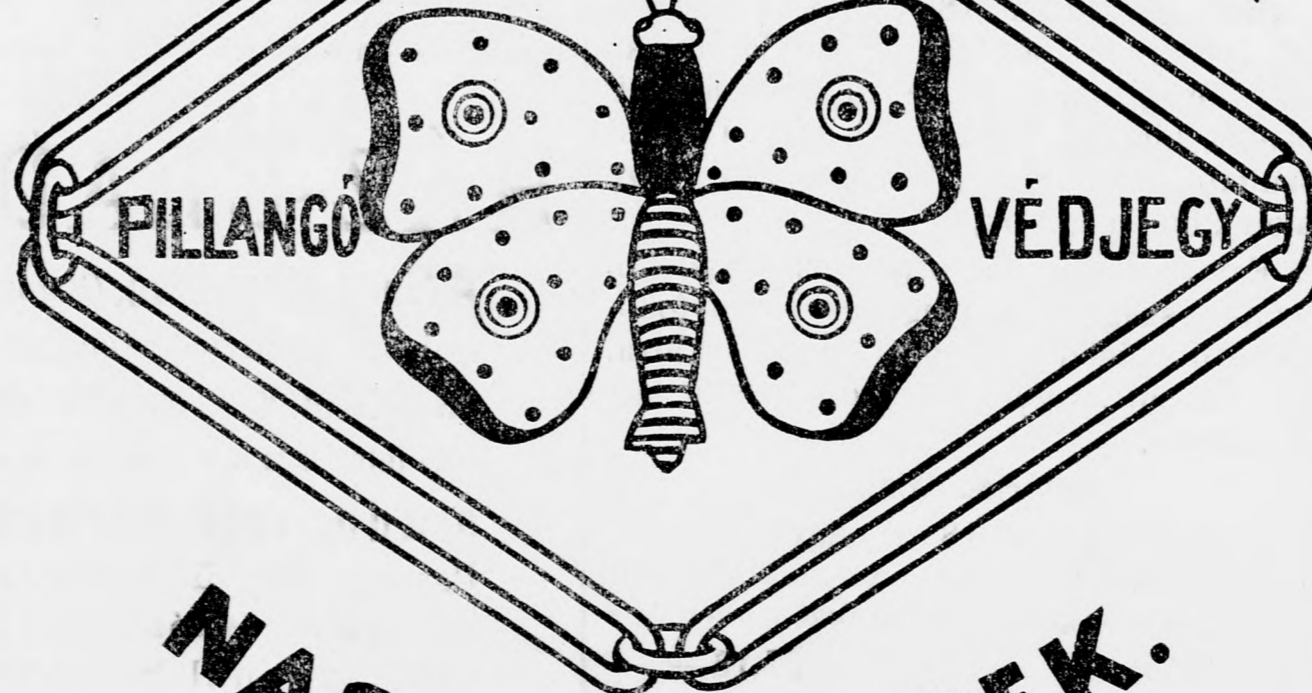
Községi előjáróság.**Póthírdetés.**

Utóajánlat folytán a néhai Karátsonyi Emilia hagyatékához tartozó 459. öi. sz. ház, mely a Zápolya- és Aradáci utca sarkán, a róm. kath. klostrom áttellenében fekszik, **f. évi június hó 24-én d. e. 10 órakor** a kir. törvényszék telekkönyvi hivatalában (árverési terem, földszint 25. ajtósz.) nyilvános árverésen el fog adatni.

Árverelők azon hozzáadással meghivatnak, hogy a kellő s 4233 kor. 90 fill. tevő bánatpénz letétele mellett részt vegyenek.

485-6.4

TORONTÁLI CIPŐGYÁR

**NAGYBECSKEREKI
EGYEDÜLI ELARUSÍTÓ-HELY**

**WEINBERGER K.
KÜLÖNLEGESSÉGI CIPŐKERESKEDÉS**

592-2.1